

IOSEPHUS MELENDEZIUS.

Hominem memoramus parvo quidem corpore, sed ingenti animo praestantem, Josephum Melendezium; quem nemo novit consuetudine, quin ejus naturae dotibus, atque animi virtutibus ad benevolentiam in ipsum raperetur. Duodécimo Kalendas Februarias, anno duodevicesimi saeculi vicesimo septimo natus est Angelopoli clarissimo genere, cujus Pater Ferdinandus Melendezius ab illustri, et perantiqua in Asturibus Melendeziorum gente (sive Menendezios appellare quis velit; nam variat orthographia) originem ducebat Hispanam: postquam vero se in Americam contulere Melendezii, trahebat atavos a Petro Melendezio, qui temporibus Caroli V. et Philippi II. peritia navali, et gestis maritimis vir summus, honoribus etiam summis cumulatus fuit: inde rebus actis ad Floridam, terrestri pariter Marte percelebris: quam Floridam Philippus Caroli filius pacandam, stabilendam legibus, et, si id ferret necessitas, debellandam quoque, icto foedere, Petro commisit amplissima potestate. Inde ipsi Petro *Adelantadi* titulum (liceat pro Hispano titulo, Tulliana aetate non cognito, Hispanum nomen usurpare; quod nomen est pro his, qui primi Provinciam aliquam addunt Imperio) *Adelantadi*, inquam, titulum, honores,

res, potestatem, ac dignitatem patriis moribus addixit. Et Petri quidem posteritas, ubi primigenios inspicias, Canalejani Comites in Hispania veteri sunt; secundis vero partibus editi, alii, apud Floridanos constituta domo, nomen, et decus Gentilitium perpetuaverunt; a quibus erat Ildephonsus Melendezius, Jesuita Mexicanus, animi bonitate suis temporibus notus, et laudatus: alii ad Astures remigravere; a quibus Ferdinandus, qui aetate jam adultus, cum se in Novam Hispaniam contulisset, uxorem duxit Mariannam Quintanillam, non certe divitem, sed praenobilem puellam, quae paternum genus ab Hispanis Equitibus habebat; maternum vero ab celebri olim Tlaxcalae Senatore, Magiscalzino; cujus consilio debuit Hispania ut pacatam, et amicam Tlaxcalam, ita et magna ex parte debellatum Moctezumam. Et hujus quidem Matrimonii mirabile initium hic non omittam. Marianna expiabat animum sacris confessionibus apud Nicolaum Seguram, Sociorum Rectorem in Angelopolitano Divi Ildephonsi Collegio, virum praecelsi meriti, et tanti ad exteros nominis, ut complures opulenti ultro ipsi offerrent pecunias pro puellarum collocatione, sive Jesum vellent sponsum, sive sancta mariti vincula. Et pecunias, quae primae deinceps hoc dotis nomine sibi obvenirent, Segura sponderat Mariannae, ut compos fieret votorum, suam in aliquo gynaeceo dicandi Jesu Virginitatem. In haec Ferdinandus, rei prorsus inscius, orat Seguram, ut Marian-

riannam sibi uxorem a Parentibus comparet: Cui Segura: *Quid hanc tibi cupis valetudinariam puellam, quae dare se Christo Sponsam ardentem desiderat; et certe jam se dedisset, nisi nobilissima virgo dotem ab aliena charitate expectaret?* At Ferdinandus: *Quod de valetudine est, meis impensis et accersatur Medicus, et quae hic imperaverit, puellae suppeditentur. Quod si hujus curationis tempore dotem quis illi confecerit, ut Divino Sponso se consecret; nihil impedimenti erit a me: sin minus dos illi dicatur; intelligat, se caste amari, atque in uxorem desiderari a Ferdinando Melendezio, cujus votis annuat, si libuerit.* Nullam toto illo tempore Segura dotem invenit, ad consecrandam Deo Virginem; vix autem haec iniit matrimonium cum Ferdinando, redivit ad hominis manus prisca illa pecuniarum copia pro dotibus numerandis. His Parentibus natus est Josepus Melendezius, de cujus vita delibare paucula nunc aggredimur. Et Parentes quidem fortuna utebantur non opulenta, nec tamen incommoda: pietate inter primos Angelopolitanos eminebant; ut ab hac praecipua laude digito notaretur quicumque ex illa beata familia. Matertera domi erat, Barbara nomine, quam ab integra temperantia, et casto Dei timore singularem esse, nemo ullus Angelopoli nesciebat: et huic incubuit, ex optimorum Parentum consensu, nepotum educatio; quos inter eminebat Josephus tum mira indolis facilitate, tum quasi ingenita propensione ad virtutem. Litteris instituendus, ad Jesuitarum alum-

alumnos cooptatus, pueritiam exegit ferme ad prodigium gravem, et maturo sene, quam elementario digniorem. Duos audivimus primi nominis inter Socios Mexicanos, qui cum Josephum id aetatis novissent aequales, unanimi ad nos voce testati sunt: Alumnos omnes eo jam tempore senilem ejus gravitatem, et modestiam demiratos esse. Philosophiae studuit sub Joanne Villavicencio, suavissimo Magistro, a quo non tam didicit humanam scientiam, quam illum perpetui tenoris vultum, atque Angelicos mores, quos alibi descripsimus. Condiscipulum Antonium Corrum, quem laudavimus pariter, innocentis vitae instituto perfecte assecutus est; ut certare viderentur quodammodo, quis plures ab ea schola virtutes hauriret, quibus deinde bono publico, in Societate collocati, splenderent. Josephus Berrius, nobilis Mexicanus, qui Divi Ignatii Seminario tunc praeerat, proximum suo cubiculo voluit Melendezium, quem propter innoentiam potissimum custodiebat, et cujus ingenuitate, ac mansuetudine, praecipuis in puero, mire delectabatur; quas quidem dotes magis, magisque ad maturi iudicii mensuram increscentes, usque ad interitum Josephus excoluit. Ter in hebdomade sua errata expiabat in poenitentiae tribunali, et cibo Eucharistico se totidem reficiebat. Pro deponendis conscientiae arcanis, elegit sibi Josephum Bellidum, eximia prudentia Magistrum in dirigendis animis: qui profecto Bellidus conspicaturus mox erat adolescentis fortitudinem in pericu-

riculoso certamine, quo decreverat patientiam ejus experiri supremus rerum arbiter Deus.

Etenim, exacta Philosophia, cum ex consensu Parentum ad Societates tirones Tepotzotlani adlegeretur, magna sui animi voluptate invenit ibi Bellidum, qui hos Magister ad virtutes informabat. Et sub initio quidem nihil juveni dulcius ea vitae ratione, jucundoque ab humanis omnibus recessu, tot inter purissimae vitae adolescentulos, quibus unus erat scopus, obtinere familiaritatem cum Numine. Hoc amare, cum hoc uno devinciri necessitudine, quaesierat Josephus domi puerulus, quaesierat alumnus in Seminarii strepitu; id ipsum in ea suavi solitudine impetrare facili negotio credebatur. Sed nimirum nunquam non ardua, et salubrosa virtutum semita, ut per illam adrepentibus merendo praemio sit locus! Coorti repente fluctus interni, pacem tironis turbaverunt; et quidquid ageret, quidquid diceret, ancipiti agitabatur conscientia, num Deum offenderet? num aliter faciens, operaretur perfectius? atque in his tota die miserabiliter cruciabatur. Nec satis fuere vel indolis facilitas, vel demissa reverentia, qua Moderatoris audiebat consilia; ut a permolestis angoribus, et sollicitudinum aestibus aliquando tandem liberaretur. Subiit tandem ejus animum cogitatio, Deum orandi enixis precibus: ut, quandoquidem sibi immittere cruciatus constituisset, vellet saltem illos conscientiae tumultus cum morbis corporis commutare. Ne tamen et remedii auctor esset, et

idem

idem sanandus; Divini oraculi interpretem adhibere statuit Bellidum. Hic, re audita, non quidem negavit plane, sed qua erat prudentia, nihil cunctatus ait: *Vide, quid feceris: ne, tempore procedente, fortasse te poeniteat.* Tiro nihilominus, qui maximopere expavescebat ad criminis vel umbram, oravit ferventissimus, atque omnino inauditus est: nam ex eo tempore ut illi perpetua illuxit conscientiae serenitas, qua functus est usque ad postrema vitae suspiria; ita et supervenit, quin fere diem intermitteret, adversa valetudo. Nihil tamen haec obfuit, quominus post tirocinii biennium diligenti sedulitate litterarum curriculo intenderet. Non ille quidem excelso, sed idoneo tamen ingenio usus est; quod accurata politum exercitatione, laudibus probatum fuit a Magistris, quoties in annua venit pro toto litterario cursu consueta pericula; potuissetque, nisi per valetudinem stetitisset, ad quodcunque provehi docendi munus ex Societatis Instituto. Pro grammatica constructione Mexicanis tradenda pueris, Theologiae cursum abrumpere jussus est: in quo sane officio exercendo, nihil illo suavius, nihil affabilius, nihil ad puerorum aetatem accommodatius. Intellexi ab Socio quodam, tunc ejus auditore, qualem Matris in filios, talem penitus fuisse Melendezii amorem in discipulos; quos neque poenis, nisi gravissima de causa, et perquam raro, afflictabat; nec severo vultu terrebatur. Id profecto pluries, de aliis loquentes, memoravimus: enim vero cum tot praeclari vir-
tuti-

tutibus homines in hac eadem educandi ratione convenerint; iniquum existimamus, ea silentio praetermittere, quae faciunt hominis a nobis descripti veriore imaginem. Atque insuper gaudemus, id ipsum saepius venire nobis in calamum; cum omnino persuasum habeamus, atque in omnium animis insculpi velimus, optimam puerorum institutionem suavitate maxime obtineri. Hacce Josephus consecutus est tum erudire discipulos; tum ab ipsis reverenter coli; tum praesertim virtutem, cujus utique praeibat exemplo, amabilem demonstrare.

Ad Sacerdotes additus post Theologiae triennium, illico procuratori alienae salutis in poenitentiae Tribunali, quantum per valetudinem poterat, mirabili alacritate coepit intendere. Plura certe sunt testimonia, quam fuerit egregiis insignitus dotibus pro tanti momenti ministerio. Patiens erat in audiendo, prudentissimus in cohortando, sagax in discernendo, efficax in odio criminis excitando, suavis admodum in medicinis idoneis adhibendis. Ad haec, loquebatur familiariter, tanquam amicus cum amico, nullum praebens admirationis indicium ad aperta conscientiae vulnera; unum tranquille cogitans, et benignis agens verbis cum ipso, cujus audierat crimina, de praestando plagis remedio: ut accederet ad illum nemo, quin praestantem, atque industriam ejusdem charitatem extolleret. Huic Ministerio, et Divinis ad populum dicendis, per annos aliquot navarat operam; cum philosophiae Magister in Anticariensi

Colle-

Collegio renuntiatur. Arduum sane munus pro valetudine, qua in dies utebatur infirmiori! Cum tamen omnia se posse crederet, quae facere juberetur; nihil dubitavit ad obtemperandum se accingere; atque eadem illa sedulitate philosophiae Magisterium adivit, qua vacaverat hactenus et studiorum curriculo, et salutem animorum in Societatis ministeriis. Verum sensim crescente stomachi morbo, plane non poterat illam praestare auditoribus assiduitatem, quam munus exigeret; cumque alias de Magistri vitam timeretur, si operoso labori insisteret in ea prostrata valetudine; ante annum censuit Moderator annuere se debere Josepho postulanti, ut removeretur ab officio. Neque vero morbum causans, quaerebat otio torpescere: nam continuo imperatus Angelopolim remeare pro Divi Ildephonsi Ministerio adimplendo, nihil distulit obedire. Atque hic enitueri in primis Melendezii charitas, et prudentia, quibus maxime ornari hominem opus erat, qui ad munus illud destinabatur. Socios juvenes a tirocinio venientes, qui philosophiam ibi partim repeterent, partim ab elementis edocerentur, perhumaniter excipiebat: ac primo statim congressu ea de se praebebat illis indicia, ut plane internoscerent, agendum sibi esse cum Ministro, qui et suavis esset indolis, et sui muneris dignitatem tueri calleret. Quidquid honestae voluptatis, quocumque nomine posset illis permittere, nulli parcebat diligentiae, donec volentibus pararetur. Crebro Rectorem aut ipse per se ora-

se orabat, aut ex Sociis quemdam mittebat oratum, ut ab schola pomeridiana maturius cessare liceret, ac rus, animi gratia, contendere universos. Ut erat in patria, et toti propemodum notus civitati, complura illi vel a cognatis, vel ab amicis dono mittebantur; quae vix suae fecerat potestatis, cuncta Sociis juvenibus distribuebat. Familiari utebatur cum omnibus consuetudine, quasi sui essent aequales; nec alio magis devinciebatur ejus animus, quam si quis ipsius cubiculum frequentaret ingenua libertate, atque honesta quaevis vellet exposcere, nulla servili formidine postulare. Convenit illum quidam juvenis, plane affirmans; habere se arcana quaedam, quae cum cognato colloqueretur: nolle se id agere in loco destinato, qui ferme publicus erat; non posse in suomet cubiculo, quandoquidem vetitum esset externos inferri; neque vero si hoc posset, velle se negotium gerere, teste contubernali; propterea designaret locum Minister, ubi tuto liceret sermones protrahere. Ad haec Josephus mansueto vultu: *Ecce, inquit, meum cubiculum; cognatum huc defer; ego confestim pedem efferam.* Quod sane fecit libentius, quam promiserat. Nihil opus erat occasionem captare ad illum conveniendum: qualibet enim diei, atque etiam noctis hora patebant ejus cubiculi fores; et ipse fronte semper aequabili, atque humanissimis verbis, venientes excipiebat. Pro consolandis afflictis ad se accedentibus, mire valebat dicendo; taliaque ac tam dulci sermone proferebat,

ut ne-

ut neminem non animo serenum a suo conspectu dimitteret. Anxius invigilabat, ut aegra valetudine se habentes, nullo carerent, quod ad sanitatem recuperandam aliquo pacto conduceret: pluries ipsos interdum conveniebat, recreabat amoenis colloquiis, cohortabatur ad patientiam, assidebat prandentibus, ipse interdum tum cibos, tum medicamenta ministrare gaudebat, nec ibat noctu cubitum, quin repetisset interrogatum, num quid novi esset? num aliquo egeret infirmus, quod ipse posset officium praestare? Consilium flagitantibus praesto semper erat; nec omisit unquam id suadere, quod, rem serio cogitans, rectae consentaneum rationi arbitraretur. Et sane habuit singularem perspicaciam, sagacemque admodum prudentiam, ad optimum discernendum. Ultro etiam cum singulis immiscebat sermones de iis, quae successu temporum possent ipsis contingere in Societatis officiis exercendis; faciebatque omnibus consilii sui copiam, amice, ac sapienter praemonens de opportunis adjumentis ad quodlibet vitae genus prudenter instituendum, cauteque vitanda pericula, quibus vel ab hominum consuetudine, vel a muneris cujusque natura, vel a misera mortalitate circumdamur. Verbo dicam: is erat Melendezius in praestando consilio Sociis juvenibus, ut qui plura ejus effata memoriae mandaret, ipsiusque prudentia fieri studeret doctior; tuto jam posset in palaestram prodire, quodcunque illi obtingeret Societatis Ministerium.

No-

Novem circiter annos in eo munere fuerat, eximiae sedulitatis laborem superaddens perpetuo illi, et quasi cum homine consenscenti stomachi morbo; cum, vita functo Socio, qui Patzquarénsi Collegio praeerat, Josephus, qui succederet, designatur. Patzquarus urbs hodie sita est, ubi Regum Michoacanensium amoenum fuit suburbanum Zinzonzae nomine, quae Regia erat ad lacum posita, ut historia narrat, et monumenta confirmant, quae nunc etiam supersunt. Secundum obtinet nomen in regno quondam florentissimo, quod postremus gubernavit, et cuius imperium cum vita deposuit infelix Calzonzinius. Hocce regnum attingit Mexicanos ad orientem solem; ad huius occasum, et septemtriones Novam Gallciam respicit; continetur ad Meridiem Mari Pacifico. Mirae fertilitatis est; ut ad loca nonnulla duplex in anno frumenti messis colligatur. Abundat ut lacubus, ac rivis, unde piscium copia, et saluberrima balnea; ita et pomis etiam, exquisitis avibus, atque universis delitiis, quae te afficiunt, ac recreant, quocunque verteris oculos. Primus Michoacanensium Pontifex, Vascus Quiroga, pro civili cultu, et moribus informavit indigenas pari, ut minimum, diligentia, et successu, ac suos Moschos Petrus ille, Caesar in Septemtrionibus, jure subinde donatus Magni nomine. Vascus ab Rege primum Senator in Mexicanis, ad Michoacanenses inde promotus merito Pontifex, vir erat omnino singularis, atque ex illis ingentibus ani-

mabus, quas, nisi raro, natura non parturit. Nihil in illo non mirabile: praegrandi, et gigantea propemodum statura eminebat; affabilitas, et majestas certare videbantur, utra utram in hominis vultu antecelleret, amore illa, haec reverentiam ipsi conciliatura; corporis constitutione gaudebat robustissima, et vigore plena; aetatis numeravit annos pene ad centesimum, immunis tamen a senectutis incommodis: nam quinque supra nonaginta natus annos vegeta erat valetudine, vastissimamque dioecesim pro munere perlustrabat. Hic Vascus ante Lojolae interitum iter excogitabat in Hispanam regiam, Jesuitas pro sua vinea flagitaturus; quod iter cum per se non posset exequi, Negronium immisit, ex Sacerdotibus Canonicis Ecclesiae ab se constitutae, virum impigrum, et maturae prudentiae. Nec cessavit unquam optimus Pontifex ab re procuranda, quanquam tum spes in irritum cecidisset; quin imo, jamjam ab exilio mortalitatis evocandus, praesagivit indigenis, venturos Patzquarum Jesuitas, pro quibus annuos proventus testamento reliquit. Et sane vidit eo loci Nova Hispania primum Sociorum Collegium redivitibus constitutum. Et quanti fecerint Patzquarenses ab illis exordiis Mexicanam Societatem, manifeste inter alia demonstrarunt, cum noctu, Sociis dormientibus, ardere illorum templum externi animadverterunt. Ex omni civitate indigenae turmatim convolant, alii in sacras aedes irrumpunt, alii ipsarum tecta conscendunt, alii vero sibi opus as-

P. II. K su.

sumunt, Socios e Collegio extrahendi, quasi alia causa exsuscitatos; ne malo inopinato trepidarent. Custodes apponunt in omnibus Collegii foribus; ad nutum Praefecti indigenarum mirabili ordine adlaborant, fesinant, supellectilem flammis eripiunt, ignem prohibent, ne saeviat in propinqua cubicula, omnes tanquam pro aris, et focis, de Sociorum incolumitate solliciti sunt, aquam ingerunt, incendium denique restinguunt. Neque vero passi sunt, domum redire Socios, donec invenirent cubicula, qualia reliquerant: omnia enim, quae loco moverant a finitimae flammae timore, mira efficacia reconcinnarunt; quin Sociorum ullus vel papyraceam imaginem amisisset. Quidquid in Templo ignis corruperat, cumulatissime restitutum est Patzquarensium beneficentia. Horum studium in Socios novo vinculo per eosdem fuit dies confirmatum: nam Petrus Calzontzinius, nobilissimus Tarascus, et magno in amore illis gentibus, quarum postremi Regis nepos erat, in Socios adscribi postulavit: quo non concesso, bonorum, et privilegiorum causa, quibus Reges Hispani familiam ejus cumulaverant, et quae retinere non posset, si religiosis votis obstringeretur; in Sociorum Collegio vivere saltem obtinuit, ibique intendit in domestica ministeria, quae viliora sunt; atque in hoc vitae genere ad interitum perseverans, magnum pietatis, et religionis nomen posteritati reliquit. Exstabat adhuc in ea Sociorum domo ejus imago anno 1767. Data sit haec memoria grato

ani-

animo erga insignem Pontificem, urbem, et regnum, quibus obstrinxere Socios Mexicanos innumera beneficia. Hoc igitur gubernandum Collegium suscepit Melendezius anno saeculi praesentis quinto, et sexagesimo: quo quidem in munere talem se gessit prudentia, et charitate, qualis fuerat Angelopoli Minister. In id enitebatur maxime, ne subditos poeniteret fiduciae, quam in ipso reponerent. Nunquam se caeteris aut ipse anteferebat, aut anteferri ab aliis patiebatur; nisi cum in consessu publico primum obtinere locum ratione muneris cogere-
retur. Porro in familiari consuetudine, in amoenis ad domesticos colloquiis, in Societatis ministeriis apud externos exercendis, nihil ab infimo Socio Josephum Moderatorem discerneres. Ita quidem, quam in Collegio tranquillam pacem, jucundissimamque Sociorum vitam invenit, neque minimum turbavit persuavis ejus gubernatio. Vir nimirum, quem individua comes consequeretur ubilibet eximia hominum charitas; qui praecelsis ad imperandum dotibus natus erat; qui strenue operabatur ad Ignatii mentem, atque instituta, probe quidem intelligebat, quatenam vetanda essent, quatenam permittenda; quo tempore corrigere deberet errata, quo etiam posset in iisdem connivere. Jam inde, ut demonstravimus, ab excitato in illa urbe Collegio, Socii fuere charissimi Patzquarensibus; utpote qui amorem hunc, ante Societatem Mexici stabilitam, haereditate acceperant ab Antistite Quiroga. Profecto amoris,

K 2

et re-

et reverentiae indicium erat, quod tota civitas a Sociorum ore penderet; nec in ea quicquam aut decerneretur, non consultis illis; aut, ipsis absentibus, ageretur. Et Socii vicissim toto virium conatu insudabant in excolendis incolis consilio, atque doctrina. Josephus cum maxime id conducere tum ad Numinis gloriam, tum ad animorum emolumentum, tum etiam ad Societatis honorem existimaret; fovit, quae potuit industria, perveterem illam, et quasi avitam voluntatum concordiam. Caetera, quamquam honores ipse fugeret, ac per summam modestiam se flocci faciendum judicaret; suis tamen praeclaris dotibus a domesticis, atque ab externis benevolentiam, et plausum sui nominis excitavit.

Haec ad biennium duntaxat, cum indictam legem de Jesuitarum exilio ab Hispanis finibus inaudit Patzquarus. Inaudit, inquam: nec enim in illa urbe, ut fere ubivis, legitima vox Regia inopinantes homines perculit. Ratio autem fuit ejusmodi: Exarserant inibi per eos dies nescio quae super vectigalium solutione jurgia illos inter indigenas, quos *Indos* vulgari nomine appellant, et Praefectum Regium Vallisoleti commemorantem ad pauca ab illis milliaria. Propterea cum, turbatis rebus, committere se indigenis non auderet, qui pro lege nuntianda Patzquarum missus fuerat ab Regio Mexici Legato; Socii ad Patzquarenses constitere quindecim ferme dies post legem Vallisoleti promulgatam, Patzquarique privatis vocibus intellectam. Jo-

sephus interea nihil immutandum censuit in religiosi laboribus, et publica procuratione salutis animorum. Neque solum pro purgandis poenitentia conscientis vocabatur in Templum; verum et solatii gratia domos convenire certatim rogabatur; atque ad ingredientis conspectum omnes erumpebant in lacrimas. Ille, ut erat animo ad subita quaevis tranquillitas, praecipua in exhilarandis afflictis facilitate; omnino promptus erat, ut lacrimas tergeret, ut improbo dolori voluntatem demissam substitui curaret, atque inprimis ut Regio imperio venerationem debitam propalam in omnium memoriam revocaret. Non defuturos, ajebat, Evangelicos Operarios, et sedulos Magistros, qui pueros erudirent, qui confitentibus darent aures, qui Verbum Dei annuntiarent. Indigenam quemdam ex prisco Tarasorum Procerum sanguine, genibus innixus oravit suppliciter, ut, quandoquidem primae inter suos esset auctoritatis, illos omni ope cohortaretur, nequid omnino moverent, ne, vel in minimo, ab Regia voluntate desciscerent. Tandem post dies aliquot urbem ingredi potuit Nuntius, nihil civibus cognitum; et legem Sociis clanculum denuntiare. Confestim ad obediendum se accingunt; et Josephus, communicatis cum ipso Nuntio consiliis, provide stabilivit, ut noctu per vias parum tritas iter institueretur. Fuit externus quidam, qui Josepho persuadere impense conatus est, ut, quas quisque Socius pecunias haberet, (quoniam id ab Rege non vetabatur) secum omnes

deferrent; subsidio futuras aliquando in exilii penuria. Josephus autem miro exemplo temperantiae: *Quid nobis, inquit, opus est, hujusmodi onerari bonis fluxis, et caducis? Qui parciit volatilia, qui lilia vestit agri, neutiquam patietur, nos fame interire.* Utique in pauperrima suppellectili, atque omnino sine nummis, quotquot erant Socii, digressi Patzquaro sunt. Post paucos dies, quos in proventuum Collegii rationibus Regio Ministro reddendis insumpsit, Socios Josephus consecutus est; ac terrestri milliariorum ultra quatuorcentum itinere cum Veramcruce attigisset, mari tandem se commisit. Nec certe mediocriter timebat a vacillante tot jam annos valetudine, in mortem obviam per discrimina maris incurrere; nihili vero vitam aestimabat prae obedientia legitimo imperio praestanda. In illa diuturna, et permolesta navigatione, quantumvis aestu, et jactationibus non parum vexaretur; haud omisit, quae potuit, ad gentem nauticam Divinos instituere sermones; de criminibus poenitentia expiandis agere; peccati turpitudinem, atque inprimis execrationis in Numen, fervidissimis verbis describere. Quae omnia cum, arrepta prudenter occasione, faceret, nec inter colloquia ejusmodi ab animi lenitate discederet, nunquam apud illos fastidium sui generavit. Quin imo tanta comitate, ac virtutum praestantia virum colebant, amabant, et nullo non prosequi officio certatim omnes procurabant. Supra caeteros vero navis Magister, urbano, et lepido vir in-

genio, Melendezium incredibiliter diligebat, quem sibi semper assidere, ac tota ferme die habere volebat individuum; ut etiam nautica interdum licentia nolentem ipsum amplectebatur, brachiis levabat, et sui *Divi Antonii* nomine festivus appellabat. Nimirum in ejus placido vultu virtus apparebat affabili quadam urbanitate, quam, quin colerent, atque amarent Josephum, homines intueri non poterant.

Post varios immensae peregrinationis casus, ad Pontificiam demum transductus ditionem, in Castrum Divi Petri mittitur, et Sociorum juvenum domui gubernandae praeficitur. Nullus quidem illo aptior, qui juvenibus praeiret calamitoso illo tempore, cum recens in Italia collocati, tot, tantisque tum corporis incommodis, tum animi periculis obnoxii agitabantur. Nec ii solummodo, qui sub ejus erant potestate, sed quidquid erat Mexicanae pubis (cum tota propemodum in illo pago diversaretur) Josephum conveniebat; atque hic solatium in afflictionibus, ille consilium in dubiis exquirebat. Josephus vero nunquam aut morbum, aut occupationes praetexere, nulli negare aditum, nullum non blandis verbis, et jucundo vultu solebat excipere: id enim praecipue mirandum in homine, quod tam molesti, atque acerbis morbi diuturnitas nihil unquam de oris hilaritate detraxerit. Translatis dein juvenibus in domum Bononiae propinquam, in amoeno colle positam, qui prominet in urbem, et Belpoggium vulgo appellatur; post menses aliquot in

(152)
eandem urbem evocatur, atque alteri Sociorum domui Moderator praeponitur Melendezius; neque multo post tempore, Nosocomii gubernatio, quod pro Sociis Mexicanis institutum fuerat, ipsi demandatur. Et hic omnino locus erat, ubi delicias collocarat suas homo ille ad charitatis natus officia: erat enim domus illa, misericordiae officina, in quam deportabantur Mexicani exules, ut quisque in diuturnum morbum incideret. Ac sane jucundum erat illam domum ingredi, unde suavissimus manabat pietatis odor: fervebat opus; charitas administratos urgebat; nonnulli erant Mexicani Sacerdotes, qui pro laborioso ministerio aegrotis inservienti, sponte se se obtulerant, ac dicaverant; alii, quanquam eam domum non incolerent, parato erant, et libentissimo semper animo, quoties operam suam Nosocomio praestare rogabantur; alii confluebant frequentes, qui viribus prostratos recrearent, qui salutaribus verbis affictos erigerent, qui postrema moribundis officia praeberent. Fuit etiam Sacerdos juvenis, illustri nomine in Mexicanis, qui cum singulis annis non levem pecuniae summam ab opulento haberet Patre; parvo contentus in quotidianae suae vitae religiosos usus, pro civium infirmorum domo caetera destinarat. Egregia profecto ingenuae, ac limpidissimae charitatis documenta! In his adlaborabat lubenti animo Josephus, cujus auctoritate, prudentia, et fervido vigore, tota illa charitatis fabrica, quasi anima corpus, agitabatur; cum repente insonit

(153)
nit vox Pontificia de Jesuitarum eversione. Nullus certe dubito, vehementer illum doluisse ad intellectum Societatis excidium; cum pluries testis fuerim in colloquiis familiaribus, quantum illam amaverat. Huic tamen amoris nihil distulit anteferre debitam, atque ex animo sincerissimam obedientiam auctoritati Romani Pontificis. Post eversam Ignatianam familiam, ad ipsos octo annos vitam protraxit, corporis quidem languore difficilem admodum; at totam, ut mox demonstrabimus, charitatis operibus intentam. Anno undeoctogesimo, appetente vere, Romam instituit contendere; cum alieno impulsus consilio, si forte itineris lassitudine, ac coeli mutatione, in meliorem spem inclinaret adversa valetudo; tum praesertim ut pietatis ejus fervor apud ea sacra monumenta inflammaretur. Hoc sane postremum consecutus est, qua erat indole ad pietatem pronus, et facile ad Divinum amorem, et coelestium cultum excitabatur; valetudo autem sensim in pejus ruebat; et praeter inveteratum stomachi morbum, extrema virium debilitate, ac tussinimum pertinaci affictari jam coepit. Et quidem memini, per eos dies apud me in familiari sermone non semel illum praesagiisse, profecturum se post paucum temporis ab hac mortalitate. Dolebam acriter, hominem a nobis abire nondum aetate confectum, quem charitate praecipuum, et prudentia singularem, ingenti desiderio prosequi deberemus. Ut tamen erat prostratis viribus, et rem firmissime asse-